

Apteekkisääntelyn uudistaminen lisää kilpailua, parantaa saavutettavuutta ja vahvistaa julkista taloutta

Uudistetaan apteekkisääntelyä hallitusti siten, että lääkkeiden turvallinen käyttö varmistetaan, saavutettavuus paranee, hintakilpailu lisääntyy ja julkisen talouden kustannukset alenevat.

Sääntelyn tehtävänä ei ole suojata nykyistä markkinarakennetta, vaan varmistaa, että apteekkipalvelut ja lääkkeiden jakelu toimivat turvallisesti, tehokkaasti ja yhdenvertaisesti koko maassa.

Suomen apteekkijärjestelmä perustuu edelleen vahvaan omistuksen, sijainnin ja määrän sääntelyyn sekä lääkkeiden hintojen yksityiskohtaiseen ohjaukseen. Sääntelyn alkuperäinen tavoite on ollut turvata lääkkeiden saavutettavuus ja potilasturvallisuus, mutta nykyisessä toimintaympäristössä malli rajoittaa kilpailua, nostaa kustannuksia ja hidastaa uusien palvelumallien käyttöönottoa.

Uudistaminen on myös julkisen talouden näkökulmasta merkittävä mahdollisuus. Lääkemenojen kasvu, väestön ikääntyminen ja valtiontalouden sopeutustarpeet edellyttävät rakenteellisia ratkaisuja, jotka tuottavat pysyviä säästöjä ilman, että lääkitysturvallisuudesta tingitään.

Turvallinen lääkkeiden käyttö ei edellytä sitä, että kaikki jakelu tapahtuu nykyisen apteekkimonopolin kautta. Rajattujen itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajentaminen voidaan toteuttaa vaiheittain ja viranomaisvalvonnessa niin, että lääke- ja lääkitysturvallisuus varmistetaan.

Samalla lääkkeiden saavutettavuus kuluttajille paranee, hintakilpailu lisääntyy ja apteekkien ammatillista osaamista voidaan kohdentaa nykyistä paremmin niihin palveluihin, joissa farmaseuttinen neuvonta on aidosti välttämätöntä.

Kilpailu- ja kuluttajavirastontutkimusten sekä niiden pohjalta tehtyjen vaikutusarvioiden mukaan apteekkijärjestelmän rakenteellisella uudistamisella voitaisiin saavuttaa parhaimmillaan jopa satojen miljoonien eurojen säästöt.

Apteekkisääntelyn uudistaminen lisää kilpailua, parantaa saavutettavuutta ja vahvistaa julkista taloutta

TOIMENPITEET

1. Puretaan apteekkien omistusta koskevaa proviisorirajoitetta

Apteekkitoiminta tulee mahdollistaa myös muille kuin proviisoreille. Farmaseuttinen vastuu ja lääketurvallisuutta koskevat vaatimukset säilyvät päteillä ammattilaisilla, mutta omistuksen sääntelyä kevennetään kilpailun, investointien ja uusien palvelumallien mahdollistamiseksi.

2. Puretaan apteekkien määrää ja sijaintia koskevaa tarveharkintaa

Apteekkien määrää ja sijaintia koskevasta jäykästä tarveharkinnasta tulee siirtyä lupapohjaiseen malliin, jossa toiminnan edellytykset, turvallisuus ja valvonta varmistetaan, mutta markkinoille pääsyä ei rajoiteta tarpeettomasti.

3. Uudistetaan lääketaksa kokonaisuutena

Lääketaksaa tulee uudistaa siten, että se alentaa pysyvästi lääkekustannuksia, vahvistaa hintakilpailun edellytyksiä ja kohdistaa julkisen tuen nykyistä tehokkaammin sinne, missä sitä tarvitaan.

4. Laajennetaan rajattujen itsehoitolääkkeiden myyntiä apteekkien ulkopuolelle

Rajattujen, turvallisuusarvioinnin perusteella valittujen itsehoitolääkkeiden myynti tulee sallia apteekkien ulkopuolella. Myynti voidaan toteuttaa luvanvaraisesti, viranomaisvalvonnassa ja selkein vastuusäännöin.

5. Mahdollistetaan digitaaliset palvelut ja tehokkaammat logistiikkaratkaisut

Sääntelyn tulee mahdollistaa verkkoapteekit, etäasiointi ja keskitetyt logistiikkaratkaisut nykyistä paremmin. Tämä parantaa saavutettavuutta, lisää tuottavuutta ja vahvistaa järjestelmän toimintakykyä myös häiriötilanteissa.

6. Kohdennetaan alueellinen tuki sinne, missä markkina ei yksin riitä

Apteekkipalveluiden saatavuuden turvaamisessa tulee siirtyä yleisestä järjestelmätuesta kohdennettuun tukeen niille alueille, joilla markkinaehtoinen toiminta ei yksin riitä. Näin turvataan yhdenvertaiset palvelut kustannustehokkaasti.